

КВАНТОВ ПРЕХОД

**В ИЗПЪЛНЕНИЕ
НА БОЖИЯТА ВОЛЯ Е СИЛАТА
НА ЧОВЕШКАТА ДУША**

www.kvantov-prehod.org

излиза 1 път в месеца

**АБОНАМЕНТНА
КАМПАНИЯ за 2021 г.!**

За вестник **КВАНТОВ
ПРЕХОД**

каталожен №618

можете да се абонирате чрез
фирма **Δ** "Доби прес" ЕООД
(тел. 02/963-30-81; 02/963-30-82)
или на сайта

www.dobipress.bg

Вестникът ще ви бъде доставен
във Вашия дом или офис по
куриер.

Абонамент

за 3 месеца- 3.00 лв. ;

за 6 месеца- 6.00 лв. ;

за 12 месеца - 12.00 лв.

За контакт: 0887/081 959

E-mail: kvantov_prehod@dir.bg

От Редколегията

**Столетов: „Братци, Уверен съм,
ще докажете на проклетий враг,
че сте достойни синове
на българското отечество!”**

Генерал-майор
Николай Столетов

„Руси и българи в Боя за Шипка през август 1877 г.”, художник Павел Ковалевски

Шипченската
битка (август
1877) на 9
– 14 / 21–26
август 1877 г.
е решителна
в борбата за
Шипченския
проход в хода
на Руско-
турската
война (1877 –
1878).

На стр. 4

**„Харните
книги са
скривалище
на харни
думи.”**

Йоаким Груев, окт. 1879 г.

На стр. 5

„Изборни страдания“ от старите вестници

„Тези хора ли ще управляват България?!“...

Парламентарни впечатления на публиката от началото на ХХ век

„– Поклон, народе мой! – Поклон на слабосилния пол! – Поклон на слабия пол!
–Поклон на най-силния пол! – Стига поклони от моя страна! Да почнат вече от тяхна!“
(Карикатура на Райко Алексиев, в. „Щурец“, 1938 г.)

„– Зор било да се прави нов курник! Хич не знаеш дали старите квачки няма пак да го напълнят със запъртъци.“
(Карикатура на Райко Алексиев, в. „Щурец“, 1938 г.)

Денят бе събрал многоброен и доста пъстър свят в заседателната зала на Народното събрание.

Дъгообразните банки са пълни с депутати, а ложите - с публика.

Ние, трима гости от «дълбоката провинция», бяхме щастливи да се настаним в ложата за висши сановници и оттук наблюдавахме с жадно любопитство как се законодателства в нашата държава.

Там, над трибуната, беше забил нос един ни-

сък и плещест депутат. Той прелистваше и четеше тихо и много бърже някакви книжа. Нищо не се чуваше, колегите му не слушаха какво той четеше.

Едни от тях се разхождаха между банките, други четяха вестници, трети се разговаряха.

Но ето че депутатът, който беше на трибуната, събра книжата си и слезе.

Даде се думата на друг депутат. Този друг беше действително друг. Той говореше високо, ясно и буино. От него разбрахме, че преди него е било

докладвано за депутатския избор в Ломска околия, а той критикуваше начина на избора.

Изведнъж някакви млади депутатчета започнаха един след друг да прекъсват с грубости и подигравки своя колега, който говореше от трибуната. Научихме скоро, че това са комунистическите народни представители.

Председателският звънец бие вече доста упорито и подканя към тишина и внимание.

На стр. 2

През 1893 г. руският художник Алексей Н. Попов (1858-1917) рисува популярната днес картина, позната ни като „Защитата на Орлово гнездо“. Тя има внушителните размери 204 x 146 см. и се съхранява във Военно-историческия музей в Санкт Петербург. Копие на картината притежава Националният музей „Шипка-Бузлуджа“.

„Защитата на Орлово гнездо“ се възприема като един от най-добрите живописни символи на Шипченската епопея – избран е същият момент от сраженията, който Иван Вазов чрез думи възпява в „Опълченците на Шипка“, но не отразява участието на българите в събитията. Пълното наименование на картината на Попов обаче, е: „Защитата на Орлово гнездо от орловци и брянци на 12 август 1877 г.“

„Защитата на Орлово гнездо от орловци и брянци на 12.VIII. 1877 г.“, худ. Алексей Н. Попов, 1893 г.

ГЕРОИЧНАТА ОТБРАНА НА ШИПКА И ОТРАЖЕНИЕТО Й В ЕВРОПА

Френското списание Le Monde illustre отразява битката за отбраната на прохода Шипка

Le Monde illustre, бр. 1068 от 29 септември 1877 г.

The Illustrated London News бр. 1994 от 29 септември 1877 г.

Имаме възможност да сравним рисунката в Le Monde illustre с подобно изображение от същото време – 29 септември 1877 г. (17 септември по нашия календар), отпечатано в бр. 1994 на английския илюстриран седмичник The Illustrated London News. И тук теренът, където се води битката, изглежда правдоподобен.

Още на 29 септември 1877 г. (по нашия календар 17 септември) в брой 1068 френското илюстрирано седмично списание Le Monde illustre отпечатва гравюра, озаглавена „Войната – Битката на Шипка“. В бележка е обяснено, че рисунката е дело на M. Vierge (мосю Виерг) и е направена по скица, изпратена от специалния пратеник на списанието M. Dick - кореспондент на Балканите по време на Руско-турската война през 1877-1878 г., пребиваващ в щаба на руската армия. От мястото на събитията е изпратил актуални рисунки за френския илюстриран седмичник Le Monde illustre и статии за вестник Le Moniteur universel. Той е сред седемте журналисти, които заедно с руските войски прехвърлят Балкана през суровата зима на 1877-1878 г. и отразяват сключването на мирния договор в Сан Стефано.

През 1888 г. Дик де Лонле публикува статиите и рисунките си в книгата „Руската армия във войната“ (L'armee russe en campagne). В началото на глава VII, озаглавена „Голямата атака при Шипка на 23 август“, е поместена „скицата“, която де Лонле е изпратил и от която се е ползвал Виерг за рисунката си в Le Monde illustre през 1877 г.

В статията за голямата атака се казва:

„Шепата хора, останали на върха, които от разсъмване се бият срещу десеторно по-големи сили, започват към 5 часа следобед да се оттеглят на малки групи, прибирайки и последните ранени. Офицерите в този отряд са почти всички ранени или убити. Ротите са се превърнали в малки смесени групи от руси и българи. В траншеите загубите са големи поради кръсотосания огън, на който позицията е била подложена в течение на дванадесет часа. Боят изглеждаше базвъзвратно загубен. От българското опълчение три четвърти са извадени от строя. Съставите на Брянския и Орловския полк са намалени наполовина. Останалите живи са обезсърчени вече от страшната сеч и което е най-печалното - започват да не достигат боеприпаси. След тридневен артилерийски огън снарядите са свършени. Турците подновяват атаките си, а русите са принудени да пешат барута. Те стрелят рядко. Подкрепления не идват от никъде и един бог знае, кога ще пристигне Радецки.

Турците почват да надделяват от всички страни и заемат все повече изгодни позиции. Виждайки да намалява неприятелският огън, те засилват атаките. Сюлейман Паша смята, че успеят му е сигурен. В пет часа е изтрелян последният руски снаряд. Остава само шикът, за да завърши героично денят. Батареите прекратяват огъня и защитниците се хвърлят в атака. Турците не издържат на напора им и отстъпват още веднъж. Но руските батареи мълчат след отстъплението им и те, вероятно се досещат за принудителното мълчание и отново разярено атакуват. Частите на Столетов, които са изтощени от трднечните непркъснати боеве, без храна, без почивка и без патрони, нямат вече сили да издържат атаките на турците. Със силата на очи руските войници започват да се оттеглят, съставяйки позиции, оросени с тяхната кръв.

Окуражени от мълчанието на оръдията и пушките, турците атакуват с голяма дързост тази важна позиция и достигат вече върха. Тогава защитниците излизат от окопите, хвърлят срещу тях огромни камъни и дънери, които отблъскват неприятеля към урвата, откъдето е тръгнал. Няколко смелчаци, които са успели да се изкачат на платото, са пронизани от шиковете. В продължение на един час руси и българи се защитават с тези огромни каменни „снаряди“. Когато и те свършват, те хвърлят счупени пушки, откърпени буци пръст, патронташи, напълнени със ситни камъни. Въпреки това низамите, насърчавани от офицерите си, полагат максимални усилия и няколко пъти стигат до края на платото. Защитниците се хвърлят срещу тях и започват

смъртоносни ръкопашни схватки, които са много редки в съвременните войни. Турците се залавят с крака и ръце за вдлъбнатините на скалите, докато русите ги „обработват“ с приклада на пушките, щика и сабята.

Мнозина от атакуващите политат от върха на скалите и се разбиват долу, но другарите им не им обръщат внимание и пак атакуват. Мюсюлманският войник не цени живота си и се бие с безпримерна упоритост. Когато някой добре се е закрепил, трима или четирима от другарите му се качват по раменете му и така с помощта на тази къса стълба се изкачват на върха. Хващат се буквално гуша за гуша, бият се с юмруци, с крака, дори разкъсват със зъби. Не един турчин, ранен смъртоносно, стиснал противника в сгърчените си ръце и с него полита от върха на скалата. Двадесетина низами успяват да се доберат до центъра на редута, но защитниците ги изхвърлят един след друг. Вече е шест часът вечер. В този момент боят малко позъгълъва, но русите не могат да се възползват от това, тъй като всичките им резерви са хвърлени в боя. Изгорени от слънцето, гладни, жадни, частите са обезсилени. От три дни не е приготвяна храна, а водата изобщо липсва. Някои нещастни войници са се проснали задъхани върху голите скали, без да се интересуват от дъжда куршуми, който се силе върху тях. Други се бият ожесточено върху скалите, принудени да отстъпват, но защитавайки се яростно. Ехото донася от всички страни трумфалния вик на турците...

Двамата генерали Столетов и Дерожински са на върха. С далекогледа те оглеждаха с безпокойство пътя, който води към долината на река Янтра, покрит с хрусталаци и тъмни скали. Изведнъж Столетов, обхванат от силно вълнение, извиква и хвана ръката на своя боен другар, насочвайки я към дъното на дефилето. Те виждат да се появява дълга черна колона, извиваща се по дължината на пътя. Подкрепата идва... ” (Dick de Lonlay. L'armee russe en campagne, Paris 1888, с. 87-90; преводът е взет от „Репортажи за Освободителната война 1877-1878“. С, 1978, с. 179-181).

В заключение на тази тема, трябва да се изтъкне, че съвременната Българска армия е създадена под наименованието Българска земска войска от Българското опълчение на основата на „Временните правила за Българската земска войска“ от 7 май (25 април стар стил) 1878 г. и със заповед № 1 от 20 юли (8 юли стар стил) 1878 г. на руския императорски комисар княз Александър Дондуков-Корсаков. Щабът на войската се намира в Търново. На 22 юли (10 юли стар стил) 1878 г. със заповед № 3 на Дондуков-Корсаков, 12-те пехотни дружини от Българското опълчение са преименувани в дружини от Българската земска войска. На 24 юли (12 юли стар стил) за началник на Българската земска войска е назначен генерал-майор Александър Шелейховски, а за началник на щаба – полковникът от Генералния щаб Липранди.

Източник: auka.bg/forum. Статията се публикува със съкращения.

„Харните книги са скривалище на харни думи, на хубави чувства, колчимъ си ги смисли човекъ. Книгите са най-трайното от произведенията на човеческият духъ. Времето не може да стори никаква пакостъ на великите мисли.

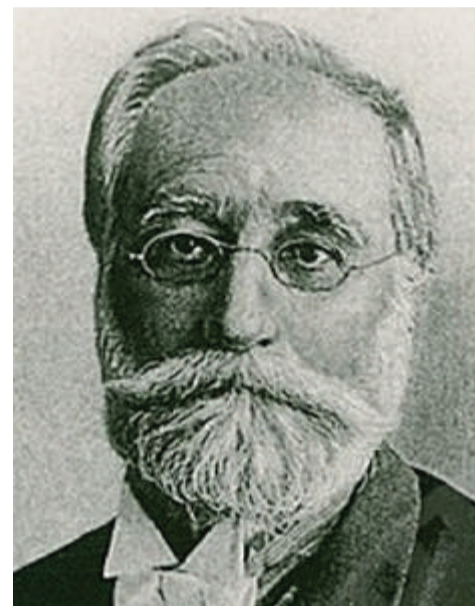
Йоаким Груев, окт. 1879 г.

▲ ФОРУМ РОДОЛЮБИЕ

Кой е Йоаким Груев? Положените от него усилия за укрепване на българската нация и обогатяване на нейната култура го поставят редом с личности като Петко Р. Славейков. Но популярността му днес е значително по-малка. Навярно поради факта, че никога не е бил обвързан политически и либералният му стил на обществено поведение е изключвал блясъка на бунта.

Достолепната осанка на този народен будител е свързана с началото на редица културни и обществени достойнства - той е сред основателите на пловдивската народна библиотека и музей, заедно с Найден Геров са инициатори за честването на 24 май. За българското образование, за начеващата в края на XIX век българска наука, за облика на съвременната ни литература приносите на Йоаким Груев е впечатляващ. Преводаческата му дейност все още е недооценена. Колкото до поетичните му творби - те се превръщат в популярни песни и стоят на деликатния праг между фолклор и съвременна българска поезия. Над всичко, обаче, стои Йоаким Груев - учителят. Тази му мисия обобщава смисъла на повече от шест десетилетия труд.

Йоаким Груев (1828-1912)

Тоя празник нам дарява нова дързост, нов живот, към наука ободрява нашият българският народ.

На любимия си учител - народният поет Иван Вазов, посвещава глава от своите "спомени из ученишките ми години", озаглавени "Даскалите". Той посочва колко обичани са били побългарените преводи и училищните стихотворения на Йоаким Груев, като документира, че песента "Поискал гордий Никифор" - "един вид българска марсилеза", е "съчинение" на учителя. Според Вазов "Пловдивската шестокласна гимназия [...] по уред и плодотворна дейност" е "най-прочутото учебно заведение в България", "буино огнище на просветата, разсадник на наука, духовна фабрика за учители и апостоли на народното свестяване". За педагогическата дейност на Йоаким Груев той пише:

Под неговото ръководство гимназията цъфтеше и изкарваше ежегодно десетки учители, разпалени работници по делото на народната просвета.

Ученикът, патриархът на българската литература, сам е доказателство за подобна разпаленост. Сред видните възпитаници на големия просветител са и писателят Любен Каравелов, великият революционер Васил Левски (1837-1873), заслужил следосвобожденски политик Константин Стоилов (1853-1901) - два пъти министър-председател на България, братовчедите Гешови, Константин Хаджилчов, Костаки Пеев - заслужил кмет на Пловдив, Яков Змейкович... А Никола Еничеров - един друг достоен ученик на Йоаким Груев, като подчертава заслугите му за "громкото име на Пловдивското централно училище", специално отбелязва, че преподаваните тук езици и науки привличат ученици от всички краища на България. Забележителен е авторитетът на заведението в града. "Училищата от Мараша, Каршияка и св. Троическото испращаха всяка година доста ученици", пише мемоаристът, за да изрече с ирония: "Благородството на махалите: св. Богородица, св. Константин, св. Димитрия, св. Неделя и св. Марина захванаха и те да испращат синовете на новопокръстените благородни българи челебийчета". Еничеров споделя:

Груев беше на времето си цяла енциклопедия. Той служеше за гордост на българщината и показ пред пъстрото пловдивско население и пред чужденците, като какъв може да бъде и какво може да направи образован българин.

И още нещо, което е представено със съдържана емоционалност от Тодор Панчев:

Плодовете на тази многополезна обществена дейност бяха узрели в сряд тихи, мирни, просветителни грижи, свободни от всякакви шумове и врява, окичени само със знаковете на Петела и ликовите на св. Кирил и Методий. Но тези мирни символи никак не значеха равнодушие към зововете на други един образ - към риканието на Лева с раззорнатата коса, които бяха си избрали покъсните и по-млади апостоли на българската революция и политическа свобода.

Последното с трагическа мощ се проявява у

възпитаника на големия родолюбец - саможертвения Тодор Каблешков (1851-1876), чието прочуто "Кърваво писмо" от Копривщица на 20 май 1876 г. дава сигнала за избухването на Априлското въстание.

Автор на стихотворения в "Гуслица или нови песни" (1858), някои от които станали изключително популярни, Йоаким Груев е книжовник, публицист и преводач, отдаден изцяло на мисията за образователното и културното издигане на съотечествениците си. Създателят на първата българска история на литературата Димитър Маринов справедливо възкликва:

Като писател Йоаким Груев е развил такава плодотворна дейност, пред която ние благоговеем; тя негова голяма заслуга за книжнината ни става още по-скъпа за нас, когато се сетим, че той се трудил изключително върху съставяне или превеждане учебници, които, ако и да са забравени днес, но в свое време те бяха първите, които постигнаха целта си повече, отколкото които и да било други учебници.

В Пловдив великолепно владеещият турски език Йоаким Груев заема различни чиновнически служби в османската администрация, списва "Летоструй или домашен календар" (1870-1874), издава и поредицата "Книжици за народа". В мемоарите си той изтъква "напредъка на българщината в Пловдив", за което има открояващи се лични заслуги. Това не остава незабелязано - след разгрома на Априлското въстание той е затворен, осъден е дори на заточение в Диарбекир, но патриотични българи успяват да го спасят.

През първите свободни години Йоаким Груев активно се включва в строителството на нова България (в Областното събрание чудесно се изразява и на трите официални тогава езика: български, турски и гръцки), пет години е директор (министър) на просвещението в Източна Румелия, редактор на педагогическото списание "Училищен дневник" (1883-1884; 12 книжки), става директор на Пловдивската девическа гимназия, редовен член е на Българската академия на науките. Виден възрожденски и модерен образователен деец, той е автор и на ценните изследвания и мемоари: "Спомени за Чалъковци" (1896), "Епархийският в Пловдив училище "Св. св. Кирил и Методий" (1896), "Спомени от затвора ми" (1898), "Моите спомени" (1906).

На 14 септември 1908 г. пловдивчани честват 80-годишния юбилей на големия просветител, книжовник и обществен деец. Погребан е в двора на църквата "Св. Богородица". Това е заслужена почит към сътвореното от него, но понастоящем, след закриването на училището на централния Понеделник пазар, само плочата на дома му на днешната "Христо Г. Данов" № 33 (където е детската градина) и една улица са материалният израз на уважение към родолюбеца - автор на 33 книги.

Из "Паметник на книжовността и художествената литература в Пловдив от XIX век до наши дни. Енциклопедичен пътеводител"

СТАНОВИЩЕ

Относно: Законопроект за изменение и допълнение на закона за висшето образование

Академичният съвет на АИР, оценява положително инициативата и политическата воля за промени в нормативната уредба, свързана с висшето образование. Освен това определяме за крайно необходимо и предлаганото усъвършенстване на системата за управлението на висшите училища. След обстоен анализ и дискусия ние сме на мнение, че предлаганите допълнения в ЗВО, не са най-необходимите, нито най-належащите. Нашето мнение е че трябва незабавно да започне дискусия на далеч по-сериозни предизвикателства, които следва да намерят разрешение в създаването и приемането на нов закон за висшето образование в Република България. Така предложените сега поредни изменения няма да окажат необходимото влияние върху потребностите на националната икономика и най-вече върху качеството на образование в университетите.

В тази връзка предлагаме:

1. Оптимизиране

Голяма част от проблемите може да бъдат решени чрез оптимизирането на законодателството с приемането на единен Закон за висшето образование и науката (ЗВОН). Сега висшето образование и науката осъществяват своята дейност на основата на четири закона – за висшето образование (ЗВО), за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), за Българската академия на науките (ЗБАН) и за Селскостопанската академия (ЗССА). Противоречията между първите два закона са толкова много, че въпреки непрекъснатите ремонти те са неотстраними.

2. Управление на системата

Време е държавата да реши как ще управлява системата – функционално или институционално. Ако ще я управлява институционално, трябва да се приемат още 52 закона - за всяко висше училище поотделно, както е за двете академии. В противен случай трябва да се приеме един нов закон (ЗВОН), който да урежда дейността на всички институции – висши училища, академии, научни организации, да премахне различията между държавни и частни висши училища и научни организации.

3. Кадрово обезпечаване

Кадровото обезпечаване на българските университети е тяхна основна отговорност и естествена академична свобода. Задължително ли е пенсионирането на преподавателите по възраст или е

тяхно право. Не е ли възрастова дискриминация да се принуждават опитни преподаватели в творческата за един учен възраст да се пенсионират и да не се зачита кадровата автономна политика на университетите.

4. Финансиране на системата

Отмина времето на т. нар. планомерно и пропорционално развитие. Не се планират специалности и по региони и браншове. Решението трябва да се търси в оздравяващата сила на пазара. Акцентът днес се поставя върху модел, ориентиран към резултатите, при който приходите във висшите училища съответстват на качеството на образователната услуга. Ресурсно-ориентиран модел на финансиране следва да се замени с пазарно ориентиран модел, който ще генерира конкуренция между висшите училища по критерия за „качество на изхода“.

5. Качеството на висшето образование

Дълги години изграждането и управлението на висшето образование у нас беше държавно централизирано и лишено от публичен контрол и академична конкуренция. И сега то е една от малкото сфери на обществен живот, в които естественният закон за търсенето и предлагането все още е ограничен. Отношенията на висшите училища с изпълнителната власт в значителна степен са запазили своята бюрократична зависимост – бюджет, брой обучаващи се, инвестиции и пр. Действа ресурсно-ориентиран модел на финансиране на университетите по принципа «брой студенти». За бюджетната издръжка на обучението не е важно какъв продукт е излязъл от университета и дали се търси, а колко студенти се учат във висшето училище. Като следствие от този принцип университетите снижават изискванията си към студентите - при приемането им, при самото обучение, когато ги изпитват и т.н. Не защото са показали добри резултати, а за да защитят щата и бюджета си, висшите училища снизходително задържат и неподготвените студенти. Противопоказно на качеството, конкуренцията между висшите училища се провежда по критерия «брой студенти на входа», а не за «реализацията им на изхода». Недостатъчно ефикасни са институционалната и програмните акредитации, които не изпълниха ролята, отредена им от държавата за поддържане на качеството, най-вече и за това че НАОА е монополист. Дискусии остават въпросите от последователни промени за специализи-

ране на университетите и перспективата на изследователските, за рейтинговата им система, за неадекватните форми на оценяване, за съвместното обучение на студентите и докторантите.

Днес е необходима нова философия, която да постави личността в центъра на образователните парадигми. Тя не само да има информираното право да избира какво да учи, къде да учи, дали и кога да завърши, но и да носи отговорността от своя избор и своето решение. А дали ще се реализира, зависи от нея самата и от пазара на трудовата заетост.

Изразяваме готовност да инициираме и участваме в дебати по повдигнатите въпроси и допълването, промяната, модернизиранието в съответствие със Стратегията на висшето образование в България.

22. 07.2021

- Академичен съвет на АИР, София
 Акад. проф. д-р Иван Величков-председател
 Проф. д-р Тошко Кръстев- изпълнителен директор
 Доц. д-р Боряна Трифонова- секретар
 Акад. проф. д-н Пламен Братанов
 Акад. проф. д-н Николай Петров
 Акад. проф. д-н Красимир Ениманев
 Акад. проф. д-н Станимир Карапетков
 Акад. проф. д-н Любомир Тимчев
 Акад. проф. д-н Ванче Бойков
 Проф. д-р Тилчо Иванов
 Проф. д-р Божана Неделчева
 Проф. д-р Руси Янев
 Проф. д-р Румен Каров
 Проф. д-р Рая Маджарова
 Проф. д-р Радослав Цончев
 Доц. д-р Валентина Станева
 Доц. д-р Ани Божанова
 Доц. д-р Стоян Стоянов
 Доц. д-р Милка Йосифова
 Доц. д-р Александър Вахе
 Доц. д-р Валентин Василев
 Доц. д-р Манол Станин
 Доц. д-р Радослав Радославов
 Гл.ас. Ина Лечева
 Д-р Красимира Василева
 Д-р Сребрина Хашъмова
 Д-р Йордан Деливерски
 Д-р Георги Аргиров
 Д-р Николай Платонов
 Д-р Никола Николов

Иваико Чавдаров Петров – докторант в катедра „Култура, историческо наследство и туризъм“ при УниБИТ

Резюме: В настоящото изследване са представени някои основни социални характеристики на културния туризъм. Разгледана е неговата роля като базов фактор за устойчивото развитие на обществото.

Туризмът днес е една от най-интересните съвременни форми на свободното време, играеща важна роля за разширяване на общите знания и по-специално на човешката културна ерудиция. В Република България всяка година все повече хора ходят на екскурзии извън страната всяка, по време на които опознават традициите, бита, културното наследство и действителната култура на другите народи. Съвременната етноантропологична обстановка в Република България позволява да приема до един милион чуждестранни туристи годишно, което е 6 пъти повече, отколкото предишните години. Днес културният туризъм преживява нов етап на развитие, благодарение на постоянното задълбочаване на процесите на глобализация и създаването на общо човешко информационно пространство, което води до постоянно нарастване на интереса на хората към културите на света, мултикултурализъм, разширяване на международната търговия с потребителски стоки, развитие на растеж, транспорт, комуникации, както и цялата система за организиране, осигуряване и обслужване на туристически пътувания. В тази връзка развитието на теоретичните основи на изучаването на културния туризъм като форма на свободното време, анализът на ролята на културно-познавателните интереси на хората като стимул са необходимите организационни мерки за развитие на културния туризъм и запазване на културно-историческото наследство. Изследването на същността и значението на туризма в съвременното общество представлява интерес за специалисти в различни области на знанието: културолози, мениджъри, икономисти, юристи и много други.

През вековната история на пътуванията, географските открития, индустриалното развитие на нови територии, разширяването на световните икономически връзки са събрани множество научни литературни материали, доклади и дневници. Трябва да се отбележат трудовете на Херодот, Страбон, Плато Кар-

ОСНОВНИ СОЦИАЛНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ

на живот на туристите. Броят на обектите на културния туризъм включва както културно-историческото наследство (исторически територии, архитектурни структури и комплекси, археологически обекти, художествени и исторически музеи, народни занаяти, празници, ежедневни ритуали, изпълнения на фолклорни групи), така и съвременната култура в наши дни (главно артистичен, но и начин на живот на населението: кухня, костюм, особености на гостоприемството и др.). Според оценките на Световната туристическа организация (СТО) делът на културния туризъм до 2020 г. ще бъде 25% от общите показатели на световния туризъм. Културният туризъм играе огромна роля като стимул за опазването и възстановяването на културното наследство, развитието на художествения живот в страната, създавайки дори в отдалечени кътчета значителен брой допълнителни работни места, допринасяйки за повишаване на образователното и културно ниво на населението, живеещо в райони, посещавани от туристи. Значимото въздействие на туризма върху икономиката на приемащата държава е добре известно. Има редица страни, които живеят предимно от приходите, получавани от туристическата дейност. Нашата страна, въпреки богатите си туристически ресурси, зема незначително място в световния туристически поток. Според оценките на (СТО) потенциалът на Република България позволява да приема до един милион чуждестранни туристи годишно, което е 6 пъти повече, отколкото предишните години. Днес културният туризъм преживява нов етап на развитие, благодарение на постоянното задълбочаване на процесите на глобализация и създаването на общо човешко информационно пространство, което води до постоянно нарастване на интереса на хората към културите на света, мултикултурализъм, разширяване на международната търговия с потребителски стоки, развитие на растеж, транспорт, комуникации, както и цялата система за организиране, осигуряване и обслужване на туристически пътувания. В тази връзка развитието на теоретичните основи на изучаването на културния туризъм като форма на свободното време, анализът на ролята на културно-познавателните интереси на хората като стимул са необходимите организационни мерки за развитие на културния туризъм и запазване на културно-историческото наследство. Изследването на същността и значението на туризма в съвременното общество представлява интерес за специалисти в различни области на знанието: културолози, мениджъри, икономисти, юристи и много други.

Марко Поло, доклади и мемоари на участници в големите географски открития. След Първата световна война основното място в туристическата литература се заема от истологически обекти, художествени и исторически музеи, народни занаяти, празници, ежедневни ритуали, изпълнения на фолклорни групи), така и съвременната култура в наши дни (главно артистичен, но и начин на живот на населението: кухня, костюм, особености на гостоприемството и др.). Според оценките на Световната туристическа организация (СТО) делът на културния туризъм до 2020 г. ще бъде 25% от общите показатели на световния туризъм. Културният туризъм играе огромна роля като стимул за опазването и възстановяването на културното наследство, развитието на художествения живот в страната, създавайки дори в отдалечени кътчета значителен брой допълнителни работни места, допринасяйки за повишаване на образователното и културно ниво на населението, живеещо в райони, посещавани от туристи. Значимото въздействие на туризма върху икономиката на приемащата държава е добре известно. Има редица страни, които живеят предимно от приходите, получавани от туристическата дейност. Нашата страна, въпреки богатите си туристически ресурси, зема незначително място в световния туристически поток. Според оценките на (СТО) потенциалът на Република България позволява да приема до един милион чуждестранни туристи годишно, което е 6 пъти повече, отколкото предишните години. Днес културният туризъм преживява нов етап на развитие, благодарение на постоянното задълбочаване на процесите на глобализация и създаването на общо човешко информационно пространство, което води до постоянно нарастване на интереса на хората към културите на света, мултикултурализъм, разширяване на международната търговия с потребителски стоки, развитие на растеж, транспорт, комуникации, както и цялата система за организиране, осигуряване и обслужване на туристически пътувания. В тази връзка развитието на теоретичните основи на изучаването на културния туризъм като форма на свободното време, анализът на ролята на културно-познавателните интереси на хората като стимул са необходимите организационни мерки за развитие на културния туризъм и запазване на културно-историческото наследство. Изследването на същността и значението на туризма в съвременното общество представлява интерес за специалисти в различни области на знанието: културолози, мениджъри, икономисти, юристи и много други.

на допълнителни работни места. Туризмът е предназначен да установи комуникация и взаимно разбирателство между представители на различни култури и субкултури, етнически, национални и религиозни общности и др., Освобождавайки хората от чувството на отхвърляне на чужда, друга култура, други ценности и норми на поведение. Запазването с културата е основната ценност на туризма. Преодоляването на явното и скрито отхвърляне на културни традиции на етнорегионална основа и на основата за диалог и различни форми на сътрудничество се излагат като приоритетни стратегии на културните политики на различните държави.

По този начин туризмът се явява една от формите на междукултурно взаимодействие. Културният туризъм трябва да се разбира като процес на запознаване с „чуждата“ култура и нейното разбиране. В резултат на този процес човек развива своята визия, своето светоусещане за другия и на тази основа развива и разширява обхвата на своите познавателни интереси по отношение на историческите и културни традиции, обичаи, морал, материална култура на народи от други населени места, нации и националности, т.е. всичко, което ви позволява да формирате културната компетентност на участник в туристическия процес. развитието на културния туризъм в Република България може да бъде представено като целенасоченост от последователни етапи, всеки от които е белязан от промяна в доминиранията система на мотивация за пътуване:

а) образователен туризъм (период до 90-те години на XIX век), поради необходимостта от събиране на научна, географска и краеведска информация за различни региони;

б) туризъм като форма на отход (1890 -1917). Този период се характеризира с началото на формирането на туристическия пазар, в който са ясно проследени 2 основни сегмента: елитен туризъм на аристокрацията и екскурзия, развлекателен културен туризъм на интелегенцията;

в) идеологически туризъм (1944 - 60-те години), оправдан от преобладаването на идеологическите цели на пътуването над развлекателния, образователния и т.н.;

г) административен и регулиран туризъм (края на 60-те - началото на 90-те години), поради повишения интерес на науката към проблемите на туризма, създаването на система за рекреационен дизайн, нача-

лото на формирането на нова професионална и квалификационна структура и система за непрекъснато обучение на персонала в туристическия сектор. Настоящият етап от развитието на туризма в Република България може да се характеризира като „преброден период“ (от 90-те години до наши дни). Като изразена негативна тенденция на този етап трябва да се изтъкне противоречието между нарастването на културните нужди и развитието на културните интереси на населението, от една страна, и намаляването на икономическите възможности за тяхното осъществяване чрез такава скъпа форма на свободното време като туризъм, от друга. Важна роля за формирането и функционирането на културния туризъм играе комплекс от вътрешни и външни фактори. Външните фактори включват сили на общо пазарно действие, като политико-правни, икономически, демографски, природно-географски и социално-културни. Тази група фактори характеризира потенциала за развитие на туристическия индустрия. Вътрешните фактори отразяват спецификата на пазара за културни и туристически услуги в даден регион: туристически продукт, инфраструктура на туристическия пазар, състоянието на туристическия пазар на труда, инвестиции в туристическия сектор, регулаторна подкрепа на туризма. Тази група фактори характеризира сегашното ниво на развитие на туризма в региона.

Заключение: Важна роля за формирането и функционирането на културния туризъм играе комплекс от вътрешни и външни фактори. Външните фактори включват сили на общо пазарно действие, като политико-правни, икономически, демографски, природно-географски и социално-културни. Тази група фактори характеризира потенциала за развитие на туристическия индустрия. Вътрешните фактори отразяват спецификата на пазара за културни и туристически услуги в даден регион: туристически продукт, инфраструктура на туристическия пазар, състоянието на туристическия пазар на труда, инвестиции в туристическия сектор, регулаторна подкрепа на туризма. Тази група фактори характеризира сегашното ниво на развитие на туризма в региона.

ЛИТЕРАТУРА

- *Материали от уебсайта на <https://www.unwto.org/>
 Туризмът и културно наследство - Автор: Соня Алексиева; Ирена Божова
 Културният туризъм – Автор: Енчо Костов
 Устойчиво развитие на туризма – Автор: Михаил Михайлов

Основател: акад. Атанас Панчев		
	www.kvantov-prehod.org	
Главен редактор Петър Петров	Редакционен колектив: Желяз Христов Ляна Ферили	Адрес на редакцията: 1172 София жк „Дианабад“ ул. „Никола Габровски“ №1 Хотел „Диана-1“, ет. 6, ап. 62 Тел. :0893/ 83 84 97; 0887/08 19 59
Автор на главата на вестника: Христо Танев	Автор на вестника: Галина Ферили	e-mail: kvantov_prehod@dir. bg ISSN 1312-7063
		Издателска къща „Нова цивилизация“ ЕООД, София Първа Инвестиционна Банка АД, гр. София IBAN: BG13FINV91501016554266 BIC KOD: FINVBG5F Отдел Разпространение и абонамент: 0888 69 33 59 Атанас Ралчев Панчев (за пощенски услуги)
<i>Уведомяваме читателите, че за непоръчани статии и материали хонорари не се изплащат.</i>		

Защо гравитацията ни дърпа надолу, а не ни бутва нагоре

Каква е причината

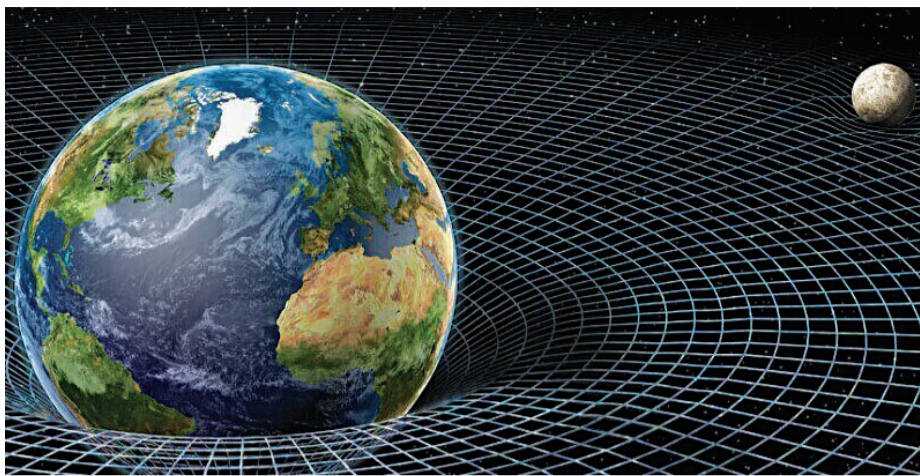
Гравитацията е причината, поради която нещата с маса или енергия, се привличат. Ето защо ябълките на дървото падат на земята, а планетите се въртят около Слънцето.

Магнитите привличат към себе си някои видове метали, но пък отблъскват други магнити.

Но защо усещаме само привличането на гравитацията, но не и отблъскване?

През 1915 г. Алберт Айнщайн даде отговора, като публикува Теорията си за относителността. Причината гравитацията да ни дърпа надолу към земята е, че всички обекти с маса, както Земята например, всъщност огъват и свиват тъканта на Вселената, наречена пространство-времеви континуум. Тази кривина е нещото, което чувстваме като гравитация.

Тъй като мозъкът ни обикновено вижда света триизмерно, е трудно да си представим пространствено-времеви континуум в четири измерения. Така че нека си представим например

повърхността на батут. Ако върху него няма нищо - той е плосък. Но ако се качим върху батута, той започва да се разтяга около краката ни и създава долина, на която ние сме в центъра ѝ. Ако върху батута поставим топка, тя ще започне да се търкаля към краката ни.

За учените е лесно да си представят неща, направени от странна материя или енергия, които биха накарали гравитацията да ни изтласка на право в Космоса, но никой досега не е открил нещо, което да накара гравитацията да ни отблъсне от Земята.

А защо гравитацията ни дърпа надолу, вместо да ни отблъсква нагоре?

Представете си, че някой е минал под батута и е започнал да бутва нагоре. В този момент топката ще се търкулне. Това би било гравитационен хълм, а не гравитационен кладенец. Доколкото учените са установили, материята винаги прави гравитационни кладенци, а не гравитационни хълмове.

Нов анализ променя представите за раждането на Земята

В ранните дни на Слънчевата система появата на планетата ни е станала за много по-кратко време, отколкото се предполагаше.

Според нов анализ, публикуван в „Science Advances“, на изотопи на желязото, открити в метеорити, Земята се е родила за по-малко от 5 милиона години.

От къде е дошла водата на Земята?

Тези данни променят и настоящото разбиране за формирането на планетите. Изглежда, че механизмите за това могат да бъдат много по-разнообразни, отколкото сме мислели, дори за планети от еднакъв тип, разположени в един и същи район, като Марс и Земята.

Всъщност не сме 100 процента сигурни как се формират планетите. Астрономите имат доста добра обща идея, но по-фините детайли няма как да бъдат видени в реално време.

Звездите се образуват, когато облак космически прах и газ се свие в себе си под собствената си гравитация и почне да се върти. Това кара частиците да започнат да оформят по-големи обекти.

Центробежните сили постепенно карат облака да се превърне в елипса. Ето защо всички планети в Слънчевата система са грубо подравнени в плоска равнина около Слънцето.

"Истината" за плоската Земя

Що се отнася до тях, предполага се, че частици космически прах и газ първоначално се слепват заради електростатичното взаимодействие. Така формираните обекти постепенно нарастват, придобивайки все по-голяма гравитационна сила и увеличават още повече размерите си, привличайки близките по-малки тела, прах и газ, докато се превърнат в планети.

За Земята се смяташе,

че този процес е отнел поне няколко десетки милиона години. Но сравнението на желязните изотопи в земната мантия с такива от метеорити, според учените от Копенхагенския университет в Дания, сочи, че нашата планета се е родила от космически прах и газ за доста по-кратък период.

На Земята за разлика от другите планети в Слънчевата система и дори Луната, има много по-малко от изотопа на желязото Fe-54. Подобен състав се среща само при рядък тип метеорити, наречени Си Ай хондрити.

Учените предполагат, че въпросните метеорити имат същия химически състав като първоначалния космически облак от частици, от който се е зародила Слънчевата система преди около 4,6 милиарда години

А фактът, че съставът на нашата планета е сравним само със Си Ай хондритите, предполага, че вместо от

облъсъци на гигантски скални тела, освобождаващи огромни количества топлинна енергия, желязното ядро на Земята се е образувало доста по-бързо от слепване на космически прах.

Нещо повече, изясняването на процеса дава доста по-голяма надежда да бъде открит извънземен живот във Вселената.

„Сега знаем, че формирането на планети се случва навсякъде. Че има общи механизми, които работят и създават планетарни системи. Когато разберем тези механизми в нашата собствена

Слънчева система, можем да направим подобни изводи за други планетарни системи в галактиката. Включително в кой момент и колко често се натрупва вода“, коментира космохимикът Мартин Бизаро от университета в Копенхаген.

„Ако теорията за ранното планетарно натрупване наистина е вярна, водата вероятно е просто страничен продукт при формирането на планети като Земята и необходимите съставки на живота, какъвто го познаваме, е по-вероятно да бъдат намерени и другаде във Вселената.“

www.burgas.bg

Фестивал С КНИГА НА ПЛАЖА

11.08 - 15.08.2021

Експо център „Флора“, Приморски парк

- Най-новите книжни заглавия
- Вълнуващи срещи с автори
- Литературна програма за най-малките читатели

СЪОБЩЕНИЕ

От 11. до 15. август 2021 г. в Бургас, в Морската градина, ще се проведе Седмото издание на изложението "С книга на плажа".

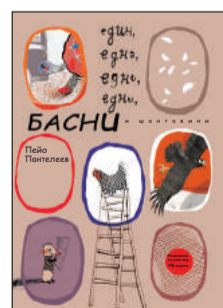
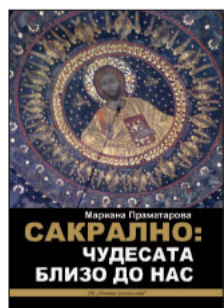
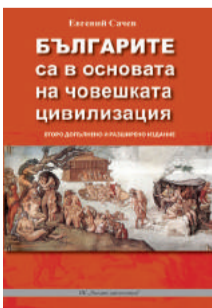
Издателска къща "Новата цивилизация" кани читателите си, които по това време са на море, да посетят нашия щанд (намиращ се в експоцентър "Флора", в Морската градина в гр. Бургас).

В края на изложението ще бъдат представени бургаски поети и писатели.

На 12 август от 18.00 ч. ще се потопим в поезия и музика.

Вход свободен

ИК „НОВАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ“ • НОВИ КНИГИ

Книгите могат да бъдат закупени от верига книжарници „Хеликон“, „Сиела“, „Колхида“, „Бард“, „Белканто“, „Нанси“, „Паола“, „Букспойнт“, „Български книжици“, „Нова епоха“, „Елрид“, „Книжарницата“ и „Малкият принц“, както и от книжните борси „Болид“ и „Искър“. Книгите можете да поръчате и в нашия интернет магазин: www.kvantov-prehod.org и да бъдат доставени с куриер на посочен от вас адрес.